

ANKARA İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

Yürütmenin Durdurulması Taleplidir

DAVACI : HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

ADRES : Barbaros Mah. Büklüm Sk. No:117 Çankaya/ANKARA

VEKİLİ : Av. Kenan MAÇOĞLU

ADRES : Necatibey Cad. No:33/11 Çankaya/ANKARA

DAVALI : Ankara Valiliği/ANKARA

KONU : Ankara Valiliği'nin 04.07.2017 tarihli

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu kapsamında duyuru ekindeki krokide gösterilen tüm cadde ve sokaklar ile bağlayan yollar üzerinde ve çevresinde geceli/gündüzlü (24 saat esasına göre); çevreyi rahatsız edici şekilde yüksek sesle şarkı, türkü, marş vb. söylenmesi, slogan atılması veya her ne suretle olursa olsun toplantı, basın açıklaması vb. eylem yapılması

2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 11. maddesinin verdiği yetkiye istinaden 04.07.2017 tarihinden itibaren süre göstermeksizin yasaklayan kararının öncelikle yürütmesinin durdurulması ve devamında iptali istemidir.

AÇIKLAMALAR :

I. USULE İLİŞKİN :

Dava Açma Süresi Ve Menfaat Bakımından:

1- Davaya konu yasaklama kararı 04.07.2017 tarihinde Ankara Valiliği tarafından basın yolu ile kamuoyuna duyurulmak suretiyle tebliğ edilmiş olup, işbu dava da ..... tarihinde açıldığından dava açma süresiyle ilgili herhangi bir tartışma bulunmamaktadır.

2- İdari yargı mercileri önünde bir idari işleme karşı dava açabilmek için, ilgili düzenlemeyle menfaatin ihlal edilmiş olması gerekir. Yasaklamaya konu olan tüm cadde ve sokaklar ile bağlayan yollar üzerinde ve çevresinde geceli/gündüzlü (24 saat esasına göre); çevreyi rahatsız edici şekilde yüksek sesle şarkı, türkü, marş vb. söylenmesi, slogan atılması veya her ne suretle olursa olsun toplantı, basın açıklaması vb. eylem yapılması, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ve buna bağlı olarak ifade özgürlüğünün sınırlanması anlamına gelmektedir.

3- Parti programı "*Emek, eşitlik, özgürlük, barış ve adalet için...*" şiarıyla başlayan Halkların Demokratik Partisi, toplumsal desteğe dayanarak eşitlik, özgürlük, barış ve adalet için mücadele etmeyi siyasi bir hedef olarak önüne koymuştur. "*Emeğin ve ezilenlerin kurtuluşu için, eşitlik, özgürlük, barış ve kardeşlik için mücadele edenlerin, böyle bir gelecek özlemi içinde olanların; halkların, ezilenlerin, yok sayılanların; doğadan, emekten, özgürlükten, eşitlikten, barıştan, adaletten ve demokrasiden yana olanların yeni bir toplum ve insanca bir yaşam için ortak mücadeleyi örgütlemelerinin araçlarından biri olarak Partimiz bu ihtiyaca yanıt olmak, halkın alternatifini oluşturmak üzere mücadele*" etmeyi amaçlayan HDP, demokratik hak alanının genişletilmesini savunmaktadır. Halkın görüşlerini demokratik bir çerçevede ileri sürmesi, taleplerini ve eleştirilerini demokrasinin sınırları içinde ve demokratik imkanlarla muhataplarına yöneltmeyi ilke olarak belirleyen HDP, hak alanını daraltan her türlü siyasi işlem ve karara karşı hukuki tüm yolları kullanmayı ilke olarak benimsemiştir. HDP, karar organları olan MYK üyeleri, PM üyeleri, milletvekilleri, il ve ilçe örgütleriyle parti üyeleri ve halk eli ile bu ilkeyi gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

4- Davaya konu yasak, Ankara Valiliği'nce HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ'ın duruşmasından bir gün önce, yani 3 Temmuz günü verilen, **58604142-6736-081515609-32581** sayılı yasaklama kararı ile Ankara ili genelinde, dava ile ilgili yapılacak olan toplantı ve etkinliklerin yasaklanması kararının devamı niteliğindedir. Devam niteliğinde olan bu yasak, OHAL Kanun Hükmünde Kararnamesi ile ihraç edilen, şu anda da açlık grevinde olan tutuklu iki eğitimci, Nuriye Gülmen ve Semih Özakça ile dayanışma toplantılarının yapıldığı yere ve HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ'ın tutuklu olduğu dosyanın duruşmasının olduğu tarihe tekabül etmektedir.

5- 15 Temmuz 2016 günü gerçekleşen darbe girişimi sonrasında ilan edilen OHAL ile çıkarılan kanun hükmünde kararnameler, kitlesel ihraçlara ve çok sayıda dernek, vakıf ve benzeri kurumların seri biçimde kapatılmasına sebebiyet vermiştir. Bu kapsamda

herhangi bir adli, idari soruşturma süreci yürütülmeksizin gerçekleştirilen tasarrufların yarattığı hak kayıplarına karşı da toplumda mevcut rahatsızlık, kuşkusuz ki demokratik sınırlar çerçevesinde gerçekleşecek toplantı ve yürüyüşlerle ifade edilecektir.

6- Bu çerçevede, HDP'nin, HDP'nin temsil ettiği halkın ve HDP temsil etsin etmesin, görüşlerini sokaklarda ifade etmek isteyen herkesin ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri hakkından faydalanarak yürütmek istediği halk toplantıları, açıklama gibi siyasi faaliyetler kısıtlanmaktadır. Bu kısıtlama ile hem TBMM'de üçüncü büyük parti olarak bulunan HDP'nin seçmenleri ile buluşması engellenmiş, hem de ifade hürriyeti ve barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ortadan kaldırılmıştır. Bu nedenle müvekkil partinin menfaatinin ihlal edildiği tartışmasızdır.

II. ESASA İLİŞKİN:

Konu Bakımından:

1- Evrensel hukukun en önemli aracı olan barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüş hak ve özgürlüğü, soyut güvenlik anlayışı gerekçe gösterilerek, İdare tarafından keyfi şekilde ve sınırsız bir biçimde yasaklanmıştır. Temel insan hakkı ve özgürlüklerinden olan düşünce ve kanaat özgürlüğü, bunların özgürce dillendirilmesini içeren ifade özgürlüğü, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile toplantı hak ve hürriyetleri bu yolla kısıtlanmıştır.

2- Temel hak ve özgürlüklerin ne yolla kısıtlanacağı, Anayasa'da açıkça belirtilmiştir. Yalnızca ve yalnızca kanunla yapılabilecek sınırlamalar, temel hakların özüne dokunmadan yapılmalıdır. Türkiye'de 20 Temmuz günü olağanüstü hal ilan edilmiştir. Bu durumda, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması rejimi için Anayasa'nın 15. maddesine bakmak gerekecektir. Bu çerçevede, uluslararası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek ve ÖLÇÜLÜ olmak şartıyla, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması kısmen veya tamamen durdurulabilecektir.

3- Anayasa, olağanüstü halde idareye temel hak ve özgürlükleri keyfi ve sınırsız bir biçimde askıya imkanı tanımaz. Her ne kadar anayasanın temel ilkelerine aykırı önlemler alınabilirse de bu önlemler, uluslararası yükümlülüklerle bağdaşmalı ve ölçülü olmalıdır.

4- Ankara Valiliğinin kararı Anayasanın 25, 26, ve 34. maddesini ve aynı zamanda AİHS'nin 10. maddesi ile güvence altına alınmış ifade özgürlüğü ile 11. maddede düzenlenen, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal eder niteliktedir.

5- AİHS'nin dernek kurma ve toplantı özgürlükleriyle alakalı 11. maddesi, Sözleşme'nin 10. maddesinde koruma altına alınan ifade özgürlüğüyle iç içedir ve ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Bu ilişki AİHM tarafından, *Öllinger/Avusturya (Öllinger/Avusturya, 76900/01, 29.06.2006, §38)* kararında “*Kendine has otonom rolüne ve özel uygulama alanına rağmen, 11. maddede düzenlenen haklar aynı zamanda 10. maddenin ışığında değerlendirilmelidir. Fikirlerin korunması ve bunları ifade etme özgürlüğü, 11. madde tarafından garanti altına alınmış hakların amaçları arasında yer alır. Bu bakımdan, 10. maddenin siyasi ve genel çıkarı ilgilendiren konularda kısıtlamalara elverişli olmadığını akılda tutmak gerekir.*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu nedenle de toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, aynı ifade özgürlüğü gibi, demokratik sistemin etkili çalışmasında çok önemli bir yere sahiptir. Toplantı gösteri yürüyüşü hakları sayesinde vatandaşlar, ülkeyi yönetenler ve bunların belirledikleri politikalar üzerinde belirli ölçülerde etki etme imkanı bulurlar ki, bu durum 11. maddede güvence altına alınmış bu hakkın demokratik bir toplumda ne derece önemli bir yere sahip olduğunun da göstergesidir. Aynı zamanda ifade özgürlüğü, dernekleşme, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakları, hükümet edenlerin geniş anlamda “siyasi sorumluluklarını” harekete geçirecek önemli birer araçtır ve demokrasiyle asıl bağlantıları buradadır. Valilikçe verilmiş olan bu yasaklama kararından önce de yukarıda bahsedilen hakların kullanımı oldukça zor iken, bu kararın verilmesiyle birlikte imkansız hale gelmiş, hakkın kullanımı tamamen ortadan kalkmıştır. Olağanüstü hal sürecinde meydana gelen hukuka aykırılıkların dile getirilmesi için de önemli bir araç olan bu hakkın tamamen ortadan kaldırılması hukuka uygun olmadığı gibi, ölçülü de değildir.

6- İnsan Hakları Komisyonu aynı şekilde 30.11.1992 tarihli Fried/Avusturya (*Fried/Avusturya, 15225/89, 30.11.1992*) komisyon kabul edilebilirlik kararında “*Barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı demokratik bir toplumda temel haklardan biridir. Aynı ifade özgürlüğü gibi, [bu hak da] demokratik toplumun temellerinden birini teşkil etmektedir. İşte bu sebeple bu hak dar yoruma tabi tutulmamalıdır.*” demektedir.

Amaç bakımından:

1- Davaya konu yasaklama kararına ilişkin, Ankara Valiliği'nce gerekçe olarak, bahsedilen hakların kullanımının bölge esnafı ve vatandaşlar arasında korku ve panik ortamı oluşturması, bu bölgenin marjinal gruplarca kazanılmış eylem alanı olarak görülmesi, basın açıklaması yapılan bu yerlerin ve çevresinde bulunan alanların, halkın yaya olarak yoğun bir şekilde kullandığı alanlardan olması gerekçe gösterilmiş ancak açık ve yakın tehlikeye dair hiçbir somut bilgiye dayanmamıştır. Aynı şekilde yasak ile olağanüstü hal ilanını gerektiren

sebepler arasında da bir bağ kurulmamıştır. İdarenin hiçbir bilgi ve delile dayandırmadığı soyut gerekçe ile kamuoyuna sunduğu bu kararlar her zaman ve her koşulda keyfi şekilde yasaklama iradesi ortaya koyabileceği de görülmüştür. Yine yukarıda da açıklandığı gibi, önce HDP'nin toplanmasını engellemeye yönelik yasaktan sonra, şimdi davaya konu olan genel süresiz yasak akla siyasi saikleri getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 18. maddesinin açıkça çizdiği çerçeveye "*Bu Sözleşmenin hükümleri gereğince, sözü edilen hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalar ancak öngörülen amaçlar için uygulanabilir.*" şeklindedir. Yani bir yasağın amacı eğer kamu düzeninin korunması değil de, siyaseten bir görüşün kendisini ifade etmesinin engellenmesi veya muhalefetin bastırılması ise bu işlem hukuka aykırı hale gelecektir.

2- Ankara Valiliği'nin davaya konu kararı ile halkın, siyasi partilerin ve sivil toplum kuruluşlarının OHAL sonrası yaşanan hak ihlallerine ilişkin fikirlerini demokratik bir ortamda ortaya koyabilecekleri yasal hakları ellerinden alınmıştır. Eğer halkın toplantı ve gösteri haklarına yönelik bir tehdit varsa, Ankara Valiliğinin yapması gereken, toplantı ve gösterileri tamamen yasaklamak değil halkın hak ve özgürlüklerini korumak için her türlü önlemi almaktır. Devletin bu konuda pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Ayrıca, aylarca Yüksel Caddesinde işlerini geri istedikleri için Nuriye Gülmen ve Semih Özakça eylem yapmışlar ve polis müdahalesine kadar olan süreçte kamu düzeni hiçbir şekilde bozulmamış, güvenlik ve barışa yönelik tehdit oluşmamıştır. Kamu düzeni kolluğun müdahalesi ile bozulmuş, Yüksel Caddesi iki hafta boyunca abluka altına alınmış, yayaların geçişine izin verilmemiştir. Yani kamu düzenini idare kendisi bozmuş, tehdidi kendisi ortaya çıkarmıştır. AİHM "*Her ne kadar, 11. maddenin temel amacı kişilerin haklarına yetkililerin keyfi müdahalesini engellemek ise de, bu hakkın etkin kullanılması için devletlerin üzerine düşecek pozitif yükümlülükler bulunabilir.*" (*Oya Ataman/Türkiye, 74552/01, § 36*) ifadesiyle devlete, bu hakkın korunması hususunda sorumluluk yüklemiştir.

3- Yine aynı şekilde AİHM idarenin görevi açısından 27.11.2012 tarihli *DİSK ve KESK/Türkiye* kararında "*Yetkililerin tüm vatandaşları açısından kanunlara uygun gösterilerin barış ve emniyet içerisinde yapılmasını sağlamak amacıyla uygun önlemleri alma görevleri bulunmaktadır.*" ifadesine yer vermiştir. (*Disk ve Kesk/Türkiye, 38676/08, §7*)

4- Vatandaşların hak ve özgürlüklerini koruma ve kamu düzeninin ihdası iddiasıyla kararlaştırılan OHAL'in toplantı ve gösteri hakkını süresiz ve sınırsız olarak ortadan kaldıracak bir düzenlemeye yol açması ölçülü değildir. Bu nedenlerle dava konusu işlem açık bir şekilde hukuka aykırıdır. Amaç bakımından hukuka aykırı olan bu işlemin iptali

gerekmektedir.

Sebeup Bakımından:

1. Olağanüstü hal, yukarıda da belirtildiği gibi idareye sınırsız icraat yetkisi vermez. OHAL döneminde idarenin yetkisinin sınırlarını belirleyen temel metinler uluslararası sözleşmeler, Anayasa ve Olağanüstü Hal kanunudur. OHAL Kanunu'na göre de bu yetkiler, OHAL'in ilan gerekçesine göre değişiklik göstermektedir. Mevcut durumda OHAL, şiddet hareketleri gerekçe gösterilerek ilan edilmiştir. 15 Temmuz'da gerçekleşen darbe girişiminin bir şiddet ortamı yarattığı açıktır. Bu şiddet ortamı, darbe girişiminin bastırılmasından sonrasına yayılmamış, herhangi bir yerde şiddetli bir kalkışma veya toplantı gerçekleşmemiştir. OHAL tedbirlerinin, ilan sebebiyle sınırlı olarak alınması zorunludur. Mevcut durumda yaygın şiddet hareketlerinin yaşanmadığı dikkate alındığında, OHAL'in gerekçe gösterilerek bir ildeki her türlü toplantı ve gösterinin yasaklanması orantılılık unsuruna aykırı olduğu gibi, sebep unsurunu da sakatlamaktadır.

2. OHAL Kanunu'nun şiddet hareketlerinde alınacak tedbirleri düzenleyen 11. maddesinin (m) bendi, "*Kapalı ve açık yerlerde yapılacak toplantı ve gösteri yürüyüşlerini yasaklamak, ertelemek, izne bağlamak veya toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapılacağı yer ve zamanı tayin, tespit ve tahsis etmek, izne bağladığı her türlü toplantıyı izletmek, gözetim altında tutmak veya gerekiyorsa dağıtmak,*" yetkisi vermektedir. Kanun maddesinden de anlaşılacağı gibi, idarenin alabileceği tedbirler kademeli olarak sıralanmıştır. Bunlardan en ağırı tamamen yasaklamaktır. İdare durumun gerekleri uyarınca daha hafif olan erteleme, izne bağlama, farklı bir yer veya zaman gösterme gibi tedbirlere başvurmalıdır. Bu, Anayasa'nın 15. maddesinin getirdiği ölçülülük ilkesi çerçevesinde bir mecburiyettir. Oysa hiçbir bilgiye dayanmadan, süre belirtmeksizin ve alternatif kısıtlamalar düşünülmemeksizin külliyen yasaklama kararı verilmesi ölçülülüğe uygun değildir. Sebep bakımından hukuka aykırı olan bu idari işlemin iptali gerekmektedir.

III. Yürütmenin Durdurulması Talebimiz Bakımından

1- İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulması kararı verilmesi gerekmektedir.

2- Yine yukarıda açıklanan sebeplerle, davaya konu idari işlemin konu, amaç ve sebep unsurları bakımından açıkça hukuka aykırı olduğu sabittir. Yürütmeyi durdurma

kararının verilebilmesi için kümülatif olarak aranması gereken hukuka açık aykırılık ve telafisi güç veya imkansız zarar şartları gerçekleştiğinden ve meselenin yakıcılığı dikkate alındığında acilen yürütmeyi durdurma kararı verilmesi gerekmektedir.

3- Her ne kadar OHAL KHK'siyle yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceği hüküm altına alınmışsa da, yukarıda belirtildiği gibi, OHAL kapsamında alınan önlemlerin, OHAL ilanını gerektiren sebeplerle ilişkili olması gerekmektedir. İdari işlemlerin yasallık denetimi yapılırken, hukuken verilecek bir yürütmeyi durdurma kararının şiddet eylemleriyle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Hak arama hürriyetinin önünü kapatan bu hüküm, Anayasa'nın 125. maddesinde ifade edilen idarenin işlemlerinin denetlenebilirliğini açıkça ihlal etmektedir. Bu nedenle acilen yürütmeyi durdurma kararı verilmesi gerekmektedir.

SONUÇ ve İSTEM : Yukarıda anılan ve sayın Mahkeme'nin re'sen gözeteceği nedenlerle, İdare'nin savunması alınmaksızın ivedilikle yürütmenin durdurulmasına, Ankara Valiliğinin 04.07.2017 tarihli yasaklama kararının iptaline, yargılama masrafları ile vekalet ücretinin davalı idarenin üzerine bırakılmasına karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederim.